

... alebo malé zamyslenie sa nad zmenou paradigmy.

Nedávno som videl (asi európsky) film s vianočnou tematikou. Taký milý rodinný film o človekovi, ktorý nejako neznaša Vianoce. Práve v čase Vianoc sa dostane do mestečka, ktoré Vianocami vyslovene žije. Okrem fabriky na výrobu tradičných vianočných sladkostí sa tam každý rok koná živý betlehem, na ktorom sa podieľajú všetci obyvatelia mestečka a tento rok dokonca sa chcú zapísať do Guinnessovej knihy rekordov s najväčším živým betlehemom na svete. Koniec filmu je zaujímavý: Živý betlehem končí ako neskutočná tragikomická fraška, na ktorej sa divák má schuti zabaviť – ale súčasne je tam aj romantická linka, ktorú obstaráva vianočný zázrak, zachraňujúci továreň aj mestečko pred zloduchom a ktorého pôvodcom je *Santa Claus* a jeho sobmi ťahané sane, ktoré sa zázračne objavajú uprostred lúky a rovnako zázračne (a reagujúce na obvyklé volanie Ho-ho-hó) dopravujú hlavného hrdinu v pravom čase na pravé miesto. Kresťanská tradícia ako čosi trápne komické a prázdne – však *Santa* prinášajúci ten pravý a skutočný vianočný zázrak...

O nejaký čas – vo filme *Chlapec zvaný Vianoce* (v pôvodine *Christmas*) – sme sa dozvedeli, že slovo Vianoce nič neznamená, je to len nejaký zvuk bez významu, až kým chlapec nezistí, že sa tak volajú sviatky v zemi škriatkov, najdôležitejšie sviatky, „lebo vtedy sme k sebe všetci dobrí a milí“ (ako povie jeden z nich) a z chlapca sa, zrejme, časom stane *Santa* a voilá, Vianoce sú na svete...

O nejaký ďalší čas som si na tieto filmy spomenul pri sledovaní ďalšieho filmu, ktorý nám okrem gay tematiky priniesol znovu pohľad na kresťanstvo, tentoraz v jeho anglikánsko-presbyteriánskom „high church“ vydaní. Farár je pomätený starec, ktorý nesúvisle vykrikuje doma aj na bohoslužbe nesúvislé vety o apokalypse, Božom treste a pekle, čím mení služby Božie na trápno-tragickú komédiu. Na organe hrá neveriaca Čiňanka, imigrantka a, ako sa ukáže, lesbička. Jediné posolstvo, ktoré jej odovzdá jej formálne kresťanský priateľ je: „... a ty zhoríš v Pekle...“ A je to ona, ktorá nakoniec hrdinsky a s primeraným pátosom poučí zhromaždenie, priamo tam v kostole, že nie, láska nie je ani trpezlivá, ani dobrotivá, ale krutá a bezohľadná a niečo v tomto zmysle...

V záverečných titulkoch *Eternals* od Marvelu – ktorého komiksy ako aj filmy až doteraz boli starostlivo nábožensky neutrálne – sa dozvieme, že kresťanský a židovský Boh JHWH je v skutočnosti jedna z týchto tajomných a mocou nadaných mimozemských bytostí...

Všimli ste si, čo majú všetky tieto prípady spoločné?

- Kresťanstvo je mýtus, povedzme si to otvorene. Prázdny mýtus. Ešte aj *Santa* je skutočnejší, než tie kresťanské bájky;
- a ono samo je vlastne už len akýsi prázdny folklór, vo svojej podstate trápny a hodný akurát tak poľutovania alebo zabávania sa na tejto jeho trápnosti a nádeje, že čím skôr zanikne...

Teraz by sme mohli skončiť nejakou tou tirádou na to, aký zlý a nepriateľský svet je, aké je to nespravodlivé a že ľudia by si nemali niečo také dovoľovať.

Lenže – koho prekvapuje, že svet je, aký je? A že dnes v podstate existuje pomaly už len jediný zločin a to byť kresťanom (a ak ste k tomu belochom a mužom, tak ste hneď trikrát prekliaty)? Všetko ostatné je hodné úcty a obdivu – okrem kresťanstva! Prekvapuje? Nemalo by! Ježiš sám hovorí: „Ak vás svet nenávidí, vedzte, že mňa nenávidel prv ako vás.“¹⁹ Keby ste boli zo sveta, svet by miloval, čo je jeho, ale preto, že nie ste zo sveta, že som si vás ja vyvolil zo sveta, svet vás nenávidí.²⁰ Spomeňte si na slovo, ktoré

som vám povedal: Sluha nie ja väčší ako jeho pán. Ak mňa prenasledovali, budú prenasledovať aj vás; ak zachovávali moje slovo, budú zachovávať aj vaše.²¹ Ale to všetko vám budú robiť pre moje meno, lebo nepoznajú toho, ktorý ma poslal“ (Jn 15, 18-21).

To, čo prekvapuje, je niečo iné: Nenávisť? Toto ale nie je nenávisť! Toto je – posmech! Ako to, že kresťanstvo je ľudom na smiech?

V Písme vidíme ten taký *awe moment*, moment úžasu: „*Rukami apoštolov sa dialo množstvo znamení a divov medzi ľudom. Všetci svorne zotrvali v Šalamúnovom stĺporadí.*“¹³ Ale nik iný sa k nim neodvážil pripojiť, no ľud ich veľmi“ (Sk 5, 12-13). A zase inde: „*Vtedy uveril aj sám Šimon, dal sa pokriť a pridržal sa Filipa. A keď videl, že sa dejú znamená a veľké divy, trpol od úžasu.*“¹⁴ Keď sa apoštolí, ktorí boli v Jeruzaleme, do počuli, že Samária prijala Božie slovo, vyslali k nim Petra a Jána.¹⁵ Oni ta zašli a modlili sa za nich, aby dostali Ducha Svätého,¹⁶ lebo na nikoho z nich ešte nezostúpil; boli iba pokrstení v mene Pána Ježiša.¹⁷ Potom na nich vložili ruky a dostali Ducha Svätého.¹⁸ Keď Šimon videl, že vkladáním rúk apoštolov sa udeľuje Duch, ponúkol im peniaze¹⁹ a povedal: „Dajte aj mne takú moc, aby každý, na koho vložím ruky, dostal Ducha Svätého.““ (Sk 8, 13-19). A do tretice: „Keď zástupy videli, čo Pavol urobil, po lykaonsky kričali: „Zostúpili k nám bohovia v ľudskej podobe.““¹² Barnabáša nazvali Jupiterom a Pavla Merkúrom, lebo on viedol reč.¹³ A kňaz Jupiterovho chrámu na predmestí priviedol k bráne býkov s vencami a chcel s ľuďmi obetovať“ (Sk 14, 11-13). Je to to, čo dnes v kresťanstve zažívate? Moment úžasu? Alebo aspoň onú nenávisť, ako napríklad tu: „Radili sa:“¹⁶ „Čo robíte s týmito ľuďmi? Všetci obyvatelia Jeruzalema vedia, že sa skrze nich stalo očividné znamenie, a nemôžeme to poprieť.“¹⁷ Ale aby sa to nešírilo ďalej medzi ľud, pohrozme im, nech už nikomu nehovorí v tomto mene.“¹⁸ Zavolali ich teda a prikázali im, že nesmú vôbec hovoriť ani učiť v Ježišovom mene“ (Sk 4, 15-18)?

Možno sme na smiech preto, že – sme prosto na smiech. Že sme naozaj z Cirkvi a kresťanstva urobili presne toto. Karikatúru? Formalitu? Bez života? Naozaj folklór? Možno sme si ani nevšimli, že *zvonku* to naozaj môže presne takto vyzeráť – ako v týchto filmoch, ktoré len zrkadlia a vyjadrujú to, ako vidia svet, vrátane kresťanov a cirkvi.

Nie, na vine nie je svet. A táto zmena paradigmy, keď sa vo vnímaní sveta začína kresťanstvo posúvať z úctyhodného a inšpirujúceho náboženstva smerom k bizarnému mýtu, ktorý je stále viac na smiech a vlastne je to už len akýsi prázdny relikv, ktorý zakrátko aj tak úplne vymizne – tak tá nás možno iba upozorňuje na to, že sme možno práve takýmto kresťanstvom v praxi urobili. Príčin a dôvodov k tomu je veľa (viac k tomu napríklad aj v úvahách č 440, 489, 495, 532, 543, 586, 640, 694 – a to ešte nehovoríme o protestantskej vetve kresťanstva, porov. napr. 478). Dôležité ale je uvedomiť si, že problém naozaj nie je vo svete a teda by sme mali mať nejaký ten ublížený a ukrivdený pocit – niekedy to tak zaznieva aj z vyhlásení biskupov, keď sa nezmôžu na nič iné, než na protestovanie, keď sú niekomu na smiech alebo ich niekto uráža a neviem, či sa pýtajú sami seba, či naozaj na smiech nie sú... – čo platí všeobecne o nás všetkých.

Tak to berme ako príležitosť. Zrkadlo, ktoré nám pomáha tak ako kedysi Efezanom: „Spomeň [si], odkiaľ si padol, rob pokánie a konaj ako prv“ (Zjv 2, 5)! Nie je čas fňukať. Je čas na pokánie. Obrátenie. Uverenie. Návrat. Berme to ako milosť – posmech sveta ako výstraha „skôr než príde veľký a hrozný Pánov deň“ (Joel 3,4)!